

บทที่ 1 บทนำ

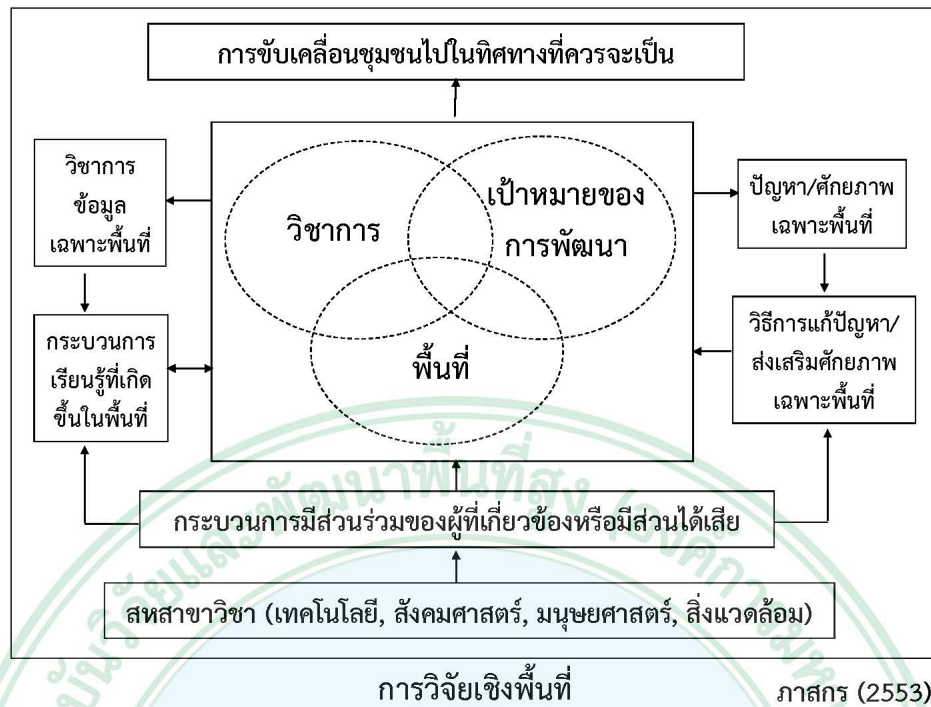
1.1 ความสำคัญของปัญหา

โครงการขยายผลโครงการหลวงปากกล้วย เริ่มดำเนินงานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 โดยเกษตรกรชาวม้งบ้านปากกล้วย หมู่ที่ 14 ทำหนังสือขอรับการสนับสนุนความรู้ วิชาการการปลูกพืชที่เหมาะสมบนพื้นที่สูงจากศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยส้มป่อย มูลนิธิโครงการหลวงซึ่งตั้งอยู่บริเวณใกล้เคียง และมูลนิธิโครงการหลวงเห็นสมควรให้สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ดำเนินงานพัฒนาการเกษตรเพื่อสนับสนุนให้ราษฎรมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นจากการเรียนรู้ฐานของโครงการหลวง โดยร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชนในท้องถิ่นในการดำเนินการพัฒนาภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยนำองค์ความรู้จากมูลนิธิโครงการหลวงมาประยุกต์ใช้

ชุมชนบ้านปากกล้วยประกอบอาชีพการทำสวนผัก โดยปลูกกะหล่ำปลีเป็นพืชหลักตลอดทั้งปี ปีละ 2 ฤดู คือ ฤดูฝน และฤดูแล้ง ติดต่อกันเป็นเวลานานนับ 10 ปี ส่งผลให้เกิดปัญหาการสะสมของโรคและแมลง ผลผลิตในแต่ละฤดูลดต่ำลง ทำให้เกษตรกรใช้สารเคมีเพื่อกำจัดศัตรูพืช และเพื่อเพิ่มผลผลิตต่อพื้นที่ในปริมาณสูงขึ้น โดยที่ยังขาดความรู้และความเข้าใจในการใช้สารเคมีทางการเกษตรที่ถูกต้องเหมาะสม ทั้งนี้ยังส่งผลให้ต้นทุนในการผลิตเพิ่มสูงขึ้น เกิดการสะสมและตกค้างของสารเคมีทั้งในผลผลิต พื้นที่ทำกิน และแหล่งน้ำ ผลผลิตไม่เป็นที่ยอมรับของตลาดโครงการหลวง และตลาด Premium อื่นๆ อีกทั้งยังส่งผลต่อสุขภาพของเกษตรกรในพื้นที่ต้องพึ่งพาปัจจัยในด้านอาหารและยารักษาโรคจากภายนอก

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงจึงได้กำหนดให้มีการดำเนินการงานวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการปลูกพืชผักแบบยั่งยืนในพื้นที่ขยายผลโครงการหลวงปากกล้วย โดยมุ่งเน้นการนำองค์ความรู้ด้านการพัฒนาพื้นที่ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ และเกษตรกรในการวิเคราะห์ศักยภาพพื้นที่ การกำหนดแนวทางการพัฒนา งานวิจัยที่ตอบสนองแนวทางการพัฒนาของพื้นที่และชุมชนต่อไป

กรอบแนวความคิด (Conceptual Framework)

1.2 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาศักยภาพพื้นที่ชุมชนบ้านปากกล้วยในการวิจัยและพัฒนา
- 2) เพื่อทดสอบเทคโนโลยีต้นทุนต่ำในการผลิตพืชผัก
- 3) เพื่อศึกษาการอนุรักษ์ พันธุ์ ไม้ ประโยชน์ และถ่ายทอดองค์ความรู้พืชท้องถิ่นสู่ชุมชน
- 4) เพื่อศึกษาการอนุรักษ์ พันธุ์ ไม้ และสร้างมูลค่าเพิ่มจากพืชสมุนไพรและยาพื้นบ้าน

1.3 ขอบเขตโดยละเอียดของงาน

- 1) ศึกษา ศักยภาพพื้นที่ชุมชนบ้านปากกล้วยในการวิจัยและพัฒนาโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง
- 2) ทดสอบเทคโนโลยีต้นทุนต่ำในการผลิตพืชผัก แบ่งเป็น ทดสอบการเพิ่มผลผลิตผักโดยการจัดการธาตุอาหารพืชต้นทุนต่ำ และทดสอบประสิทธิภาพเชื้อไมคอร์ไรซาในการเพิ่มความสามารถในการดูดซับฟอสฟอรัสของผัก
- 3) ศึกษาการอนุรักษ์ พันธุ์ ไม้ การใช้ประโยชน์ และถ่ายทอดองค์ความรู้พืชท้องถิ่นสู่ชุมชน โดยดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Action Research; PAR) ในพื้นที่
- 4) ศึกษาการอนุรักษ์ พันธุ์ ไม้ และสร้างมูลค่าเพิ่มจากพืชสมุนไพรและยาพื้นบ้าน